

[Etusivu](#) > ... > [Rahavaateet](#) > [Maksukyvyttömyys/konkurssi](#) > [Czechia](#)

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Maksukyvyttömyys/konkurssi

 Tšekki

Oikeudellinen kehys

Tšekin tasavallassa maksukyvyttömyysmenettelyistä säädetään ensisijaisesti maksukyvyttömyyttä ja maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevassa säädöksessä n:o 182/2006 (Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení) (maksukyvyttömyyslaki), jonka lisäksi sovelletaan siviiliprosessilakia n:o 99/1963 (Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád).

Toinen tärkeä säädös on konkurssipesän hoitajaa koskeva säädös n:o 312/2006 (Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správčích), joka (yhdessä maksukyvyttömyyslain kanssa) muodostaa tämän tehtävän hoitamista koskevan oikeudellisen kehysten.

Näiden säädösten ajantasaiset tosinnot ovat saatavilla [täältä](#).

1 Keitä vastaan on mahdollista aloittaa maksukyvyttömyysmenettely?

Maksukyvyttömyysmenettely voidaan aloittaa luonnollisia ja oikeushenkilöitä vastaan riippumatta siitä, ovatko ne liiketoimintayksiköitä.

Eri maksukyvyttömyysmenettelyt (konkurssi, yrityssaneeraus, velkajärjestely) eroavat toisistaan sen mukaan, mille oikeussubjektille ne on tarkoitettu. Konkurssihakemus voidaan tehdä kaikille oikeussubjekteille, mutta yrityssaneeraus on tarkoitettu ainoastaan yrityksille ja velkajärjestely ensisijaisesti muille kuin yrityksille (ks. jäljempänä).

Maksukyvyttömyysmenettelyä ei voida aloittaa valtiota, itsenäisiä paikallisviranomaisia, poliittisia puolueita tai liikkeitä vastaan vaalien aikana eikä eräitä muita, lähinnä julkisoikeudellisia yhteisöjä vastaan. Rahalaitoksiin ja vakuutusyhtiöihin sovelletaan erikoissääntöjä.

2 Millä edellytyksillä maksukyvyttömyysmenettely voidaan aloittaa?

Maksukyvyttömyys tai uhkaava maksukyvyttömyys

Maksukyvyttömyysmenettelyt ovat oikeudellisia menettelyjä, joissa käsitellään velallisen maksukyvyttömyyttä tai uhkaavaa maksukyvyttömyyttä ja keinoja tilanteen selvittämiseksi. Lähtökohtana on aina maksukyvyttömyys tai uhkaava maksukyvyttömyys.

Velallinen on maksukyvytön, jos (nämä ovat *kumulatiivisia* ehtoja):

- velallisella on useita velkoja
- velallisella on taloudellisia vastuita, jotka ovat erääntyneet yli 30 päivää sitten
- velallinen ei pysty hoitamaan näitä vastuita.

Velallisia on pidettävä maksukyvyttöminä erityisesti, jos he eivät ole maksaneet merkittävää osaa veloistaan tai eivät ole hoitaneet niitä yli kolme kuukautta niiden erääntymisen jälkeen tai jos mitään erääntyneistä veloista ei

saada perittyä täytöntöönpano- tai ulosottomääräyksellä.

Velallinen, joka on yritys (joko luonnollinen tai oikeushenkilö), on maksukyvytön myös ylivelkaantuneena eli jos velkoja on useita ja velan määrä ylittää omaisuuden arvon.

Uhkaava maksukyvyttömyys tarkoittaa tilannetta, jossa kaikki olosuhteet huomioon ottaen voidaan olettaa, ettei velallinen pysty täyttämään merkittävää osaa taloudellisista vastuistaan ajallaan eräpäivään mennessä.

Maksukyvyttömyysmenettelytyypit

Tšekin lain mukaan on olemassa kolme perustapaa käsitellä velallisen maksukyvyttömyyttä tai uhkaavaa maksukyvyttömyyttä maksukyvyttömyysmenettelyissä:

- konkurssi (*konkurs*)
- yrityssaneeraus (*reorganizace*)
- velkajärjestely (*odlužení*).

Maksukyvyttömyyslaissa ei määrätä, mitä erilaisista maksukyvyttömyyden hoitotavoista velallisen pitäisi käyttää, vaan annetaan vapaus valita joko selvitysmenettely (konkurssi) tai tervehdyttäminen (yrityssaneeraus ja velkajärjestely). Valitun käsittelytavan pitäisi olla sellainen, joka takaa velkojien kannalta parhaan tuloksen.

Konkurssi on yleinen tapa hoitaa maksukyvyttömyyttä. Siinä velkojien saatavat maksetaan konkurssituomion nojalla suhteutetusti velallisen omaisuuden realisoinnista saaduilla tuloilla. Velallinen ei kuitenkaan vapaudu maksamattomista veloista tai niiden osista, ellei laissa toisin säädetä. Tätä maksukyvyttömyyden käsittelytapaa käytetään aina, kun yrityssaneeraus tai velkajärjestely, jotka ovat velalliselle suotuisampia toimenpiteitä, eivät ole mahdollisia, tai mikäli menettelyn aikana selviää, ettei niitä voida jatkaa.

Yrityssaneeraus voi olla mahdollinen käsiteltäessä yritysvelallisen maksukyvyttömyyttä tai uhkaavaa maksukyvyttömyyttä. Yrityssaneeraus sisältää liiketoiminnan uudelleenjärjestelyn. Menettelyssä edellytetään, että velkojien saatavat maksetaan vähitellen velallisen liiketoiminnan jatkuessa, samalla kun yrityksen toimintaa tervehdytetään maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen hyväksymän saneerausohjelman mukaisesti. Velkojat tarkkailevat suunnitelman edistymistä.

Velkajärjestely on tapa käsitellä maksukyvyttömyyttä tai uhkaavaa maksukyvyttömyyttä sellaisten velallisten osalta, jotka ovat luonnollisia henkilöitä (myös yrittäjiä) ja oikeushenkilöitä, jotka eivät ole liiketoimintayksiköitä. Tässä maksukyvyttömyysmenettelyssä otetaan huomioon ennemminkin sosiaaliset kuin taloudelliset näkökohdat. Sen tarkoituksena on antaa velallisille mahdollisuus jatkaa toimintaansa puhtaalta pöydältä ja kannustaa heitä osallistumaan aktiivisesti velan maksamiseen. Velallisen on yleensä ainakin pystyttävä maksamaan pesänhoitajan palkka ja käteiskulut kokonaisuudessaan, vähintään saman suuruinen summa muille velkojille sekä lain nojalla maksettavat elatusapusaatavat ja velkajärjestelyhakemuksen laatineen henkilön palkkio. Tiettyihin luokkiin kuuluville velallisille (vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeellä oleville sekä velallisille, jotka pystyvät täyttämään velkojien vaateet tiettyyn prosenttiosuuteen saakka) voidaan myöntää velkajärjestely lyhennetylle ajanjaksolle. Vakuusvelkojien saatavat oletetaan katettavan vakuuksista. Velkajärjestelyn toisena tavoitteena on vähentää taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden henkilöiden auttamiseen tarvittavien julkisten varojen määrää. Velkajärjestely voidaan toteuttaa realisoimalla maksukyvyttömän omaisuutta tai toteuttamalla maksuohjelma yhdessä maksukyvyttömän omaisuuden realisoinnin kanssa.

Kuka voi panna maksukyvyttömyysmenettelyn vireille?

Maksukyvyttömyysmenettely voidaan panna vireille ainoastaan hakemuksen perusteella. Menettely aloitetaan päivänä, jona maksukyvyttömyyshakemus saapuu asiassa toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Maksukyvyttömyyshakemuksen voi tehdä velallinen tai velkoja. Kun kyseessä on uhkaava maksukyvyttömyys, hakemuksen voi tehdä vain velallinen.

Yritysvelallisilta (joko luonnollinen tai oikeushenkilö) edellytetään maksukyvyttömyyshakemuksen jättämistä välittömästi sen jälkeen kun he saavat tietää tai heidän olisi perustellusti pitänyt tietää maksukyvyttömyydestään.

Konkurssimenettelyn aloittaminen

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin tekee päätöksen yrityksen asettamisesta konkurssiin erillistuomiona. Poikkeustapauksissa tämä tuomio voidaan yhdistää maksukyvyttömyyspäätökseen (jos velallinen ei voi hyödyntää yrityssaneerausta eikä velkajärjestelyä). Konkurssituomio tulee voimaan, kun sitä koskeva ilmoitus on julkaistu maksukyvyttömyysrekisterissä.

Yrityssaneerauksen aloittaminen

Yrityssaneeraus aloitetaan maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen luvalla, jonka se antaa velallisen tai rekisteröidyn velkojan hakemuksen perusteella.

Yrityssaneerauslupa voidaan myöntää, jos (nämä ovat *ei-kumulatiivisia* ehtoja):

- velallisen kokonaisliikevaihdon nettoarvo maksukyvyttömyyshakemusta edeltävällä tilikaudella oli vähintään 50 000 000 CZK; tai
- velallisella on vähintään 50 työntekijää; tai
- velallinen esittää maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle yhdessä maksukyvyttömyyshakemuksen kanssa tai viimeistään maksukyvyttömyyspäätöksen antopäivänä saneerausohjelman, jonka on hyväksynyt vähintään puolet vakuusvelkojista (vaateiden kokonaismäärän perusteella) ja vähintään puolet kaikista vakuudettomista velkojista (vaateiden kokonaismäärän perusteella).

Yrityssaneerausta ei voida hyväksyä, jos velallinen on selvitysmenettelyssä oleva oikeushenkilö, arvopaperikauppias tai yksikkö, jolla on lupa tehdä kauppaa raaka-ainepörssissä erillislainsäädännön mukaisesti.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin hyväksyy yrityssaneerauksen, jos sitä koskevat oikeudelliset edellytykset täyttyvät. Päätöksestä ei voi valittaa.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin hylkää yrityssaneerausta koskevan hakemuksen, jos: a) kaikki olosuhteet huomioon ottaen voidaan oikeutetusti epäillä, että hakemus on tehty vilpillisessä mielessä; b) hakemuksen on jättänyt uudelleen henkilö, jota tuomioistuin on jo kuullut aikaisemmin edeltävän hakemuksen johdosta; tai c) hakemuksen on tehnyt velkoja, mutta velkojainkokous ei ole hyväksynyt sitä. Muutosta näihin tuomioihin voivat hakea vain hakemuksen tehneet henkilöt.

Velkajärjestelyn aloittaminen

Velallinen voi jättää velkajärjestelyhakemuksen tätä varten laaditulla lomakkeella, tarvittaessa yhdessä maksukyvyttömyyshakemuksen kanssa (jos velkoja ei ole aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyä). Edellytyksenä on, että velkajärjestelyä hakee velallisen puolesta asianajaja, notaari, ulosottomies, pesänhoitaja tai yleisen edun nimissä toimiva henkilö. Velallinen voi jättää hakemuksen itse vain siinä tapauksessa, että hänellä oikeus- tai talousalan korkeakoulututkinto.

Velkajärjestelyhakemuksessa ja sen liitteissä on esitettävä erityisesti tiedot velallisen aiemmista ja odotetuista tuloista sekä luettelo omaisuudesta ja valahtoinen vakuutus siitä, että velalliselle on maksukyvyttömyyshakemuksen laatimisen yhteydessä ilmoitettu tämän velvoitteista maksukyvyttömyysmenettelyssä ja että veloista vapauttamisen yhteydessä velallinen maksaa asianmukaisesti velkojiansa saatavat, pyrkii kaikin kohtuullisin toimin maksamaan saatavat kokonaisuudessaan, noudattaa kaikkia maksukyvyttömyyslain ja velkajärjestelyn hyväksymispäätöksen mukaisia velvoitteita ja ilmoittaa kaikki tulonsa täysimääräisesti.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin myöntää luvan velkajärjestelyn aloittamiseen, jos sen ehdot täyttyvät. Se hylkää velkajärjestelyhakemuksen, jos kaikki olosuhteet huomioon ottaen voidaan oikeutetusti epäillä, että hakemus on tehty vilpillisessä mielessä tai että velallinen ei pysty maksamaan takaisin tiettyä vähimmäismäärää, joka kattaa pesänhoitajan palkkion ja kulut, maksamattomat ja maksettavaksi tulevat elatusmaksut, velkajärjestelyhakemuksen tehneen henkilön palkkion sekä tietyn tavallisille vakuudettomille velkojille maksettavan määrän. Tuomioistuin hylkää velkajärjestelyhakemuksen myös, jos maksukyvyttömyysmenettelyn siihenastiset tulokset ovat osoittaneet velallisen suhtautuneen menettelyvaatimukseen piittaamattomasti. Tuomioistuin hylkää hakemuksen myös siinä tapauksessa, että a) velalliselle on myönnetty velkajärjestely edellisten kymmenen vuoden aikana, b) velallisen velkajärjestely on lopetettu edellisten viiden vuoden aikana vilpillisen tarkoituksen vuoksi tai c) velallinen on lopettanut menettelyn

edellisten kolmen kuukauden aikana peruuttamalla hakemuksen. Tuomioistuin ei kuitenkaan hylkää hakemusta näistä syistä, jos velallinen on tehnyt sitoumuksen hyväksyttävästä syystä tai velan määrän ja maksettavan suorituksen välillä on merkittävä epätasapaino. Vain velallisella on oikeus hakea muutosta hakemuksen hylkäämiseen.

Milloin maksukyvyttömyysmenettelyn oikeusvaikutukset tulevat voimaan

Maksukyvyttömyysmenettelyn oikeusvaikutukset tulevat voimaan, kun maksukyvyttömyysrekisterissä julkaistaan ilmoitus maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta (ks. jäljempänä).

Maksukyvyttömyysmenettelyn vaikutukset ovat voimassa menettelyn loppuun saakka, ellei laissa toisin säädetä jonkin maksukyvyttömyysmenettelyn osalta.

Välitoimenpiteet ennen maksukyvyttömyyspäätöstä

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin voi määrätä välitoimenpiteitä omasta aloitteestaan ennen kuin se antaa tuomion maksukyvyttömyyshakemuksesta, ellei laissa toisin säädetä. Henkilöltä, joka hakee sellaista välitoimenpidettä, jonka tuomioistuin voisi muutoin määrätä omasta aloitteestaan, ei vaadita vakuuksia. Vakuuksia ei vaadita myöskään välitoimenpiteitä hakevalta velalliselta.

Tällaisilla välitoimenpiteillä tuomioistuin voi muun muassa:

- nimetä väliaikaisen edunvalvojan
- rajoittaa maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen oikeusvaikutuksia
- määrätä maksukyvyttömyyttä hakevan tallettamaan vakuuksia, jotka kattavat velalliselle aiheutuvista vahingoista tai muista menetyksistä maksettavat vahingonkorvaukset.

Maksukyvyttömyysrekisteri

Maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevat tiedot julkaistaan oikeusministeriön (Ministerstvo spravedlnosti) ylläpitämässä maksukyvyttömyysrekisterissä. Se on sähköinen julkishallinnon tietojärjestelmä osoitteessa <https://isir.justice.cz>.

Maksukyvyttömyysrekisteri on olemassa ensisijaisesti siksi, että maksukyvyttömyysmenettelyt olisivat mahdollisimman julkisia ja että menettelyjen edistymistä voitaisiin seurata. Rekisterissä julkaistaan maksukyvyttömyysmenettelyistä ja niihin liittyvistä riita-asioista annetut tuomioistuimen päätökset, tapausasiakirjat ja muut tiedot, jotka on julkaistava maksukyvyttömyyslain tai maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen päätöksen nojalla.

Maksukyvyttömyysrekisteri on yleisön saatavilla (joitakin yksityiskohtaisia tietoja lukuun ottamatta), ja kaikilla on oikeus tutkia sitä, tehdä kopioita ja hakea rekisteriotteita.

Sen lisäksi, että maksukyvyttömyysrekisteri toimii tietolähteenä, se on välttämätön asiakirjojen tiedoksiantamisen väline, jonka kautta voidaan toimittaa useimmat tuomioistuimen antamat tuomiot ja muut asiakirjat. Maksukyvyttömyysmenettelyistä ilmoitetaan maksukyvyttömyysrekisterissä yleensä kahden tunnin kuluessa hakemuksen jättämisestä (tuomioistuimen aukioloaikoina). Tämän jälkeen kaikki tuomioistuimen tuomiot ja muut asiakirjat julkaistaan maksukyvyttömyysrekisterissä. Näin kuka tahansa voi tarkkailla Tšekin tasavallassa käynnissä olevia maksukyvyttömyysmenettelyjä.

3 Mikä omaisuus kuuluu maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin? Mikä on sellaisen omaisuuden asema, jonka velallinen on hankkinut tai saanut maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen?

Konkurssipesä

Jos velallinen hakeutuu maksukyvyttömäksi, konkurssipesä käsittää velalliselle kuuluvan omaisuuden sillä hetkellä, kun maksukyvyttömyysmenettelyn oikeusvaikutukset alkavat. Lisäksi pesään kuuluu omaisuus, jonka velallinen hankkii maksukyvyttömyysmenettelyn aikana.

Jos velkoja tekee maksukyvyttömyyshakemuksen, konkurssipesä käsittää kaiken velalliselle kuuluvan

omaisuuden sillä hetkellä, kun maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen välipäätös, jolla rajoitetaan (kokonaan tai osittain) velallisen oikeutta luovuttaa omaisuuttaan, tulee voimaan; velalliselle kuuluvan omaisuuden sillä hetkellä, kun päätökset velallisen maksukyvyttömyydestä tulevat voimaan; sekä omaisuuden, jonka velallinen hankkii maksukyvyttömyysmenettelyn aikana edellä mainittujen päätösten voimaantulon jälkeen.

Kun velallinen on omaisuuden osaomistaja, velallisen osuus tällaisesta omaisuudesta sisältyy konkurssipesään. Omaisuus kuuluu pesään, vaikka se olisi osa velallisen avio-oikeuden alaista omaisuutta.

Muiden kuin velallisen omaisuus kuuluu pesään, jos laissa niin säädetään, erityisesti jos se on saatu tehottoman oikeustoimen tuloksena. Omaisuuden realisointia varten tätä omaisuutta pidetään osana velallisen omaisuutta.

Ellei laissa toisin säädetä, konkurssipesä koostuu pääasiallisesti käteisestä, irtaimistosta ja kiinteistöistä, laitoksista ja laitteistoista, pankkikirjoista, talletustodistuksista ja muista talletusmuodoista, osuuksista, laskuista, sekeistä tai muista arvopapereista, osakkuuksista, velallisen rahavaateista ja muista kuin rahamääräisistä vaateista, mukaan lukien ehdolliset saatavat ja erääntymättömät saatavat, velallisen palkkiot, palkat, työbonukset ja muut ansiotulot, sekä muista oikeuksista ja varoista, joiden arvo voidaan määrittää rahassa. Konkurssipesä sisältää myös edellä mainittuun omaisuuteen liittyvät korot, tuotot, käyttö- ja tuotto-oikeudet ja edut.

Ellei laissa toisin säädetä, konkurssipesään ei kuulu omaisuus, joka ei voi olla täytäntöönpanomenettelyn tai ulosmittauksen kohteena. Tätä asiaa säädellään laissa n:o 99/1963 (siviiliprosessilaki). Velallisen omaisuudesta ei voida pakkokeinoin ulosmitata varoja, jotka ovat tarpeen velallisen ja hänen perheensä välittömien aineellisten tarpeiden tyydyttämiseen tai joita he tarvitsevat työssään, eikä muuta omaisuutta, jonka myynti olisi hyvän tavan vastaista (erityisesti vaatteet, kotitaloustuotteet, vihkisormukset ja muut vastaavat, lääkkeet ja lääkinnälliset tarvikkeet, joita velallinen tarvitsee sairauden tai fyysisen vamman takia; käteinen, jonka määrä vastaa yhden henkilön perustoimeentulon määrää kerrottuna kahdella, sekä lemmikkieläimet). Velallisen liiketoimintaan kuuluvaa omaisuutta ei kuitenkaan voida jättää pois pesän omaisuudesta. Ellei laissa toisin säädetä, pesään ei lueta kuuluvaksi omaisuutta, jota erityislainsäädännön nojalla voidaan luovuttaa vain tietyllä tavalla (esim. kohdennetut apurahat ja takaisinperittävät avustukset valtion- tai paikallishallinnon budjetista tai valtion rahastosta).

Velallisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen hankkiman tai hänelle siirtyneen omaisuuden käsittely

Omaisuus, jonka velallinen hankkii tai joka siirtyy velalliselle maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen, sisältyy periaatteessa konkurssipesään. Sovellettavasta maksukyvyttömyysmenettelystä riippuen sen suhteen voidaan kuitenkin menetellä myös toisin. Velallinen voi luovuttaa pesän omaisuutta ainoastaan noudattaen kyseiseen maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen meneillään olevaan vaiheeseen liittyviä rajoitteita.

4 Millaiset ovat velallisen ja selvittäjän toimivaltasuhteet?

Konkurssipesän hoitajan tehtävä ja oikeudet

Konkurssipesän hoitajan tärkein tehtävä on hallita velallisen konkurssipesää ja käsitellä maksukyvyttömyysmenettelyyn välittömästi liittyviä ja muita riita-asioita. Pesänhoitaja pyrkii velkojen kannalta oikeasuhteiseen, nopeaan, taloudelliseen ja mahdollisimman tyydyttävään lopputulokseen.

Pesänhoitaja on virkansa puolesta sidottu toimimaan tunnollisesti ja huolellisesti. Hänen odotetaan kohtuuden rajoissa tekevän kaikkensa, jotta velkojat saisivat mahdollisimman täyden suorituksen. Hänen on asetettava velkojen yhteinen etu omien etujensa ja muiden etujen edelle.

Konkurssimenettelyssä pesänhoitaja saa oikeudet käyttää pesän varoja hoitaakseen pesän asioita ja maksaakseen velallisen pesän asioihin liittyviä velkoja. Pesänhoitaja käyttää erityisesti konkurssipesään liittyvien osakkeiden omistajan oikeuksia, toimii työnantajan valtuuksin velallisen työntekijöitä koskevissa asioissa ja on vastuussa velallisen liiketoiminnasta, kirjanpidosta ja verovelvoitteista. Pesänhoitajan vastuulla on pääsääntöisesti pesän realisointi.

Yrityssaneerauksessa pesänhoitajan tehtävänä on ensisijaisesti valvoa velallisen toimia ja jatkaa pesän

selvittelyä ja inventaarion laatimista. Lisäksi hän käsittelee maksukyvyttömyysmenettelyyn liittyviä riita-asioita, kokoaa velkojaluettelon ja raportoi velkojatoimikunnalle. Pesänhoitaja toimii myös velallisen täysivaltaisena edustajana yhtiökokouksessa tai jäsenten kokouksessa.

Velkajärjestelymenettelyissä pesänhoitaja tekee yhteistyötä maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen ja velkojien kanssa valvoakseen velallista ja hänen toimiaan, realisoidakseen velallisen omaisuutta ja hoitaakseen kuukausittaiset suoritukset velkojille maksusuunnitelman mukaisesti.

Velallisen oikeudellinen asema

Konkurssimenettelyssä velallinen menettää oikeuden käyttää omaisuuttaan, harjoittaa muita oikeuksia ja suorittaa pesän velvoitteisiin liittyviä maksuja. Nämä valtuudet siirtyvät pesänhoitajalle. Lain mukaan velallisen suorittamat pesän omaisuuden käyttöön liittyvät oikeustoimet velkojia kohtaan eivät ole lainvoimaisia sen jälkeen kun käyttöoikeus on siirtynyt pesänhoitajalle.

Yrityssaneerausmenettelyssä velallinen pysyy pesän omistajana määrätyn rajoituksen. Velallinen saa tehdä konkurssipesän omaisuuden luovutukseen ja hallintaan kohdistuvia perustavanlaatuisia oikeustoimia vain velkojatoimikunnan luvalla. Tätä veloitetta rikkova velallinen on vastuussa vahingoista tai muista velkojille tai kolmansille osapuolille aiheutuvista menetyksistä. Velallista hallinnoivien toimielinten jäsenet ovat vastuussa tällaisesta vahingosta tai menetyksestä yhteisvastuullisesti. ”Perustavanlaatuisilla oikeustoimilla” tarkoitetaan toimia, jotka muuttavat pesän arvoa, velkojien asemaa tai heidän korvaustaan merkittävästi. Pesänhoitaja toimii velallisen täysivaltaisena edustajana yhtiökokouksessa tai jäsenten kokouksessa.

Myös velkajärjestelymenettelyssä velallinen pysyy pesän omistajana määrätyn rajoituksen. Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin, pesänhoitaja ja velkojat valvovat velallista.

5 Mitkä ovat kuittauksen edellytykset?

Kuittauksesta säädetään yleisellä tasolla siviiliprosessilaissa. Nyrkkisäntö on, että jos osapuolilla on samanlaisia vaatimuksia toisiaan kohtaan, kumpi tahansa voi ilmoittaa toiselle osapuolelle, että he kuittaavat saatavansa vastapuolen saatavia vastaan. Kuittaukset voidaan aloittaa heti, kun osapuolella on oikeus sekä vaatia saatavaansa että maksaa oma velkansa. Kuittauksella perutaan molemmat saatavat siltä osin kuin ne ovat toistensa kanssa päällekkäisiä; jos ne eivät kata toisiaan kokonaan, saatava kuitataan samalla tavalla kuin maksusuorituksessa. Nämä vaikutukset tulevat voimaan, kun kahdesta saatavasta tulee kuitattavia.

Maksukyvyttömyysmenettelyssä velallisen ja velkojan keskinäiset vaateet voidaan kuitata maksukyvyttömyystuomion jälkeen, jos lain mukaiset (siviiliprosessilaki) kuittausehdot täyttyvät ennen kuin päätös maksukyvyttömyyden käsittelytavasta annetaan, ellei maksukyvyttömyyslaissa toisin säädetä (esim. kun määräaika pidennetään asunnon vuokraamiseen liittyvien vaateiden osalta).

Kuittausta ei hyväksytä maksukyvyttömyysmenettelyssä, jos velallisen velkoja:

- ei ole rekisteröitynyt saatavan velkojaksi; tai
- on hankkinut saatavan tehottoman oikeustoimen tuloksena; tai
- on tiennyt velallisen maksukyvyttömyydestä saatavan syntyessä; tai
- on velkaa velalliselle velkojan saatavan ylittävän määrän; tai
- maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen määräämässä väliaikaistoimenpiteessä määritellyissä tapauksissa.

6 Mikä vaikutus maksukyvyttömyysmenettelyllä on velallisen sopimussuhteisiin?

Keskinäiset suoritesopimukset

Jos konkurssiin tuomittu tai yrityssaneeraukseen tai velkajärjestelyyn luvan saanut velallinen on tuomionantohetkellä keskinäisen suoritesopimuksen osapuoli, mukaan lukien aiesopimukset, joita ei ole vielä pantu täytäntöön velallisen eikä vastapuolen osalta sillä hetkellä, kun päätös konkurssista, yrityssaneerauksesta tai velkajärjestelystä tehdään, sovelletaan seuraavaa:

- Konkurssi- tai velkajärjestelymenettelyssä pesänhoitaja voi täyttää sopimuksen velallisen puolesta ja vaatia toista osapuolta täyttämään sopimuksen. Myös suorituksesta kieltäytyminen on mahdollista.
- Yrityssaneerausvelallisella, jolla on määräysvalta omaisuuteensa, on samat oikeudet velkojatoimikunnan luvalla.

Konkurssi- tai velkajärjestelymenettelyssä pesänhoitajan katsotaan kieltäytyvän suorituksesta, jos hän ei ilmoita sopimuksesta 30 päivän kuluessa konkurssituomion tai velkajärjestelyluvan antamisesta. Vastapuoli ei voi vetäytyä sopimuksesta ennen tätä määräaika, ellei sopimusehdoissa toisin määrätä.

Yrityssaneerausmenettelyssä velallisen, jolla on määräysvalta omaisuuteensa, on pantava sopimus täytäntöön, paitsi jos hän ilmoittaa kieltäytyvänsä siitä 30 päivän kuluessa yrityssaneerausluvan saamisesta.

Osapuoli, jolta suoritetta ensin vaaditaan, voi lykätä tällaisen suorituksen toteuttamista, kunnes vastasuorite on toteutettu tai siitä on annettu takeet, paitsi jos vastapuoli on tehnyt sopimuksen vasta maksukyvyttömyyspäätöksen julkaisemisen jälkeen.

Jos pesänhoitaja tai velallinen, jolla on määräysvalta omaisuuteensa, kieltäytyy panemasta sopimusta täytäntöön, vastapuoli voi vaatia vahingonkorvausta rekisteröimällä vaatimuksen 30 päivän kuluessa kieltäytymisestä. Vastapuolen saatavat, jotka perustuvat sopimuksen jatkamiseen konkurssipäätöksen jälkeen, ovat saatavia konkurssipesältä.

Vastapuoli ei voi vaatia korvausta ennen maksukyvyttömyyspäätöstä toteuttamastaan osittaisesta suorituksesta sillä perusteella, että velallinen ei ole toteuttanut omaa suoritustaan.

Kiinteät sopimukset

Jos sovitaan markkinahintaisen suorituksen toimittamisesta tietynä ajankohtana tai tietyn määräajan puitteissa, ja jos kyseinen ajankohta on tai määräaika päättyy vasta konkurssituomion jälkeen, ei ole mahdollista vaatia sitoumuksen täyttämistä, vaan ainoastaan vahingonkorvausta velallisen sitoumuksen täyttämättä jättämisen aiheuttamista seurauksista. "Vahinko" tarkoittaa erotusta sovitun hinnan ja maksetun markkinahinnan välillä konkurssituomion tullessa voimaan paikassa, joka on sopimuksessa ilmoitettu täytäntöönpanopaikaksi. Vastapuoli voi hakea vahingonkorvausta velkojana ilmoittamalla saatavansa 30 päivän kuluessa konkurssituomion antamisesta.

Lainasopimus

Jos velallinen on sitoutunut lainasopimukseen, pesänhoitaja voi konkurssituomion jälkeen vaatia lainan takaisinmaksua ennen sopimukseen perustuvan laina-ajan umpeutumista.

Vuokraus, alivuokraus

Vuokra- ja alivuokrasopimuksista on olemassa tarkat säännöt. Konkurssituomion jälkeen pesänhoitajalla on muun muassa oikeus irtisanoa velallisen tekemät vuokra- tai alivuokrasopimukset lain tai sopimuksen sallimassa määräajassa, vaikka sopimus olisi määräaikainen; irtisanomisaika saa olla enintään kolme kuukautta. Tämä ei kuitenkaan vaikuta niihin siviiliprosessilain säännöksiin, jotka koskevat sitä, milloin ja millä ehdoilla vuokraaja voi irtisanoa vuokrasopimuksen.

Velallisen sopimusluonnokset, joita vastapuoli ei ole vielä hyväksynyt, kun konkurssituomio annetaan

Kun konkurssituomio annetaan, velallisen ehdotukset sellaisten sopimusten tekemiseksi, joita ei ole vielä hyväksytty, ja velallisen hyväksymät luonnokset sopimuksista, joita ei ole vielä tehty, eivät tule voimaan, jos ne edellyttävät maksukyvyttömän pesän varojen käyttöä. Vain pesänhoitaja voi hyväksyä velallisen sopimusluonnokset, jotka ovat konkurssituomion antamishetkellä vielä hyväksymättä.

Omistuksenpidätys

Jos velallinen on myynyt jonkin tavaran omistuksenpidätyksellä ja toimittanut sen ostajalle ennen konkurssituomiota, ostaja voi joko palauttaa tavaran tai vaatia sopimuksessa pysymistä. Jos velallinen ostaa ja vastaanottaa tavaran omistuksenpidätyksellä ennen konkurssin julistamista, myyjä ei voi vaatia tavaran palautusta edellyttäen, että pesänhoitaja täyttää sopimukseen perustuvan veloitteen ilman aiheutonta

viivästyä myyjän sitä vaadittua.

7 Mikä vaikutus maksukyvyttömyysmenettelyllä on yksittäisen velkojan nostamaan kanteeseen (lukuun ottamatta vireillä olevaa oikeudenkäyntiä)?

Maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisella on seuraavat oikeusvaikutukset:

- Pesään kohdistuvia vaatimuksia ja muita oikeuksia ei voida vaatia nostamalla kanne, jos vaatimus voidaan tehdä saatavaa koskevalla ilmoituksella.
- Oikeuteen periä saatava velallisen tai konkurssipesän omaisuuden liittyvän vakuuden perusteella voidaan vedota ainoastaan maksukyvyttömyyslaissa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Tämä koskee myös kiinteistöä koskevaa täytäntöönpano- tai ulosottomääräystä, jota haetaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen.
- Velallisen omaisuuden tai muuhun pesän omaisuuteen kohdistuva maksu- tai ulosottomääräys voidaan antaa tai sitä voidaan hakea, mutta sitä ei voida panna täytäntöön. Pesään kohdistuvissa vaatimuksissa ja asemaltaan vastaavissa vaatimuksissa velallisen pesään kohdistuva täytäntöönpano- tai ulosottomääräys voidaan panna täytäntöön maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen päätöksellä, siinä asetetut rajoitukset huomioon ottaen.
- Ei ole mahdollista vaatia velkojan ja velallisen väliseen sopimukseen perustuvaa oikeutta maksamattomien palkkojen tai muun sellaisen tulon ulosmittaamiseen, joka tuomion täytäntöönpanon yhteydessä katsotaan palkaksi.

8 Mikä vaikutus maksukyvyttömyysmenettelyllä on sen vireilletulohetkellä käynnissä olevien oikeudenkäyntien jatkamiseen?

Maksukyvyttömyystuomio keskeyttää oikeudenkäynti- ja välimiesmenettelyt, jotka koskevat sellaisia pesään kuuluvia saatavia ja muita pesään liittyviä oikeuksia, joita on vaadittava maksukyvyttömyysmenettelyssä tehtävällä ilmoituksella tai jotka katsotaan ilmoitetuiksi maksukyvyttömyysmenettelyssä, tai joita ei käsitellä maksukyvyttömyysmenettelyssä. Ellei toisin säädetä, näiden menettelyjen jatkaminen on mahdotonta niin kauan kuin maksukyvyttömyystuomion vaikutukset ovat voimassa.

9 Mitkä keskeiset näkökohdat liittyvät velkojien osallistumiseen maksukyvyttömyysmenettelyyn?

Velkojien osallistumista koskevat periaatteet

Maksukyvyttömyysmenettelyt perustuvat muun muassa seuraaviin periaatteisiin, jotka vaikuttavat velkojien osallistumiseen:

- Maksukyvyttömyysmenettelyt on toteutettava siten, että yksikään osapuoli ei kärsi kohtuutonta vahinkoa tai saa aiheutonta etua, ja niin, että velkojille taataan nopea, taloudellinen ja suurin mahdollinen korvaus.
- Velkojilla, joilla lain mukaan on pohjimmiltaan sama tai samanlainen asema, on yhtäläiset mahdollisuudet maksukyvyttömyysmenettelyissä.
- Ellei laissa toisin säädetä, velkojan ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista hyvässä uskossa hankkimia oikeuksia ei voida rajoittaa maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen päätöksellä eikä pesänhoitajan toteuttaman menettelyn tuloksena.
- Velkojien on pidättäydyttävä toimista, joiden tavoitteena on heidän saataviensa periminen maksukyvyttömyysmenettelyn ulkopuolella, paitsi jos laki sallii tämän.

Velkojien toimielimet

Velkojien toimielimet ovat:

- velkojainkokous
- velkojatoimikunta (tai velkojien edustaja).

Velkojainkokous on vastuussa velkojatoimikunnan jäsenten ja varajäsenten (tai velkojien edustajan) valinnasta ja

erottamisesta. Velkojainkokous voi käyttää päätösvaltaansa kaikissa velkojien toimielinten toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Jos velkojatoimikuntaa tai velkojien edustajaa ei nimetä, velkojainkokous toimii näiden sijasta, ellei laissa toisin säädetä.

Jos velkoja ilmoittautuu yli 50, velkojainkokouksen on perustettava velkojatoimikunta. Jos tämä ei ole pakollista, velkojatoimikunnan perustamisen sijasta voidaan nimetä velkojien edustaja.

Velkojatoimikunnalla on velkojien toimielimen oikeudet lukuun ottamatta asioita, jotka kuuluvat velkojainkokouksen toimivaltaan tai jotka velkojainkokous on varannut omaan toimivaltaansa. Velkojainkokous valvoo erityisesti pesänhoitajan toimia, ja sillä on oikeus esittää maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle maksukyvyttömyysmenettelyä koskevia ehdotuksia. Velkojatoimikunta suojelee velkojien yhteistä etua ja auttaa saavuttamaan maksukyvyttömyysmenettelyn tarkoituksen yhdessä pesänhoitajan kanssa. Velkojatoimikuntaa koskevia edellytyksiä sovelletaan soveltuvin osin myös velkojien edustajiin.

Velkojaryhmät

Laissa erotetaan toisistaan vakuusvelkojat ja vakuudettomat velkojat.

Vakuusvelkoja on velkoja, jonka saatavilla on pesään kuuluvaan omaisuuteen liittyvä vakuus esimerkiksi panttioikeuden, luovutusrajoituksen, vakuusluovutuksen tai vastaavan ulkomaiseen lainsäädäntöön perustuvan oikeuden nojalla.

Vakuusvelkojat voivat asemansa vuoksi käyttää merkittävää vaikutusvaltaa maksukyvyttömyysmenettelyn edetessä. Kun velallinen on liiketoimintayksikkö, joka voidaan saneerata maksukyvyttömyyslain perusteella, päätös maksukyvyttömyyden käsittelytavasta (konkurssi tai yrityssaneeraus) hyväksytään, jos se saa taakseen vähintään puolet velkojainkokouksessa paikalla olevien vakuusvelkojien (ja vakuudettomien velkojien) äänistä heidän saataviensa määrän perusteella laskettuna, paitsi jos päätöstä kannattaa vähintään 90 prosenttia kaikista paikalla olevista velkojista, saatavien määrän perusteella laskettuna. Vakuusvelkoja voi myös ohjeistaa vakuuden haltijaa kyseisen vakuuden hallinnoinnissa edellyttäen, että ohjeilla pyritään hyvään hallintotapaan. Myös pesänhoitajaa sitovat vakuusvelkojien ohjeet, joilla pyritään vakuuden realisointiin. Pesänhoitaja voi olla noudattamatta tällaisia ohjeita, jos hän katsoo, että vakuus voidaan realisoida edullisemmin. Tällöin hänen on pyydettävä maksukyvyttömyysasiaa käsittelevää tuomioistuinta tarkastelemaan ohjeita uudelleen valvontatoimiensa yhteydessä. Tavarantoimien, oikeuden, saatavan tai muun omaisuuden realisointi maksukyvyttömyysmenettelyssä lakkauttaa vakuusvelkojan saatavaan liittyvän vakuuden, vaikka velkoja ei olisi ilmoittanut saatavaa.

Vakuusvelkojien saatavista pääsääntöisesti maksetaan korvauksena realisoinnista saatu määrä kokonaan, mutta siitä vähennetään pesänhoitajan palkkio sekä hallinto- ja realisointikustannukset. Korvaus voidaan maksaa milloin tahansa menettelyn aikana, ja sen maksamisessa otetaan huomioon myös vakuuden alkamisajankohta. Vakuusvelkojien vaateiden suorittamatta jäävän osuuden maksamisvelvollisuus ei lakkaa konkurssissa, vaan se suoritetaan määräsuhteen mukaisesti vakuudettomien velkojien saatavien ohella.

Kaikki muut velkojat ovat vakuudettomia. Heidän asemansa maksukyvyttömyysmenettelyssä on heikompi, ja odotettu saatavien maksumäärä on tilastollisesti usein paljon pienempi.

10 Millä tavoin selvittäjä voi käyttää tai luovuttaa pesän omaisuutta?

Pesänhoitaja voi käyttää pesän omaisuutta konkurssimenettelyissä. Pesänhoitaja saa oikeudet käyttää pesän varoja hoitaakseen pesän asioita ja maksaakseen velallisen pesän asioihin liittyviä velkoja. Pesänhoitaja käyttää erityisesti konkurssipesään liittyvien osakkeiden omistajan oikeuksia, tekee päätöksiä liiketoimintasalaisuuksista ja muista salassa pidettävistä asioista, toimii työnantajan valtuuksin velallisen työntekijöitä koskevilla asioilla ja on vastuussa velallisen liiketoiminnasta, kirjanpidosta ja verovelvoitteista. Pesänhoitajan vastuulla on pääsääntöisesti pesän realisointi.

Yrityssaneerauksessa ja velkajärjestelymenettelyssä velallinen saa pitää nämä oikeudet, mutta merkittävästi rajoitettuna.

11 Mille saataville voidaan vaatia maksua maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvasta omaisuudesta ja mikä on maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen syntyneiden saatavien asema?

Saatavat pesästä ja muut niihin rinnastettavat saatavat voidaan maksaa täysimääräisinä milloin tahansa maksukyvyttömyystuomion antamisen jälkeen.

Seuraavat pidetään erillään:

- sellaiset saatavat pesästä, jotka ovat syntyneet maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen tai keskeytysmääräyksen antamisen jälkeen (erityisesti käteiskulujen korvaus sekä välimiehen, selvitysmiehen ja velkojatoimikunnan jäsenten palkkiot sekä luottorahoituksesta aiheutuneet velkojen saatavat)
- sellaiset saatavat pesästä, jotka ovat syntyneet maksukyvyttömyystuomion antamisen jälkeen (erityisesti pesänhoitajan käteiskulut ja palkkio, verot, tulli- ja sosiaaliturvamaksut, valtion työllistämislainsäädännön mukaiset maksut ja terveydenhoitomaksut)
- sellaiset saatavat pesästä, jotka rinnastetaan pesän velkoihin (erityisesti velallisen työntekijöiden työlainsäädännön mukaiset saatavat ja velkojen lakisääteiset elatusapusaatavat).

12 Mitä sääntöjä sovelletaan saatavien ilmoittamiseen, todistamiseen ja hyväksymiseen?

Velkojat tekevät saatavistaan ilmoituksen maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle tätä varten laaditulla lomakkeella.

Ilmoituksen voi tehdä maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta lähtien maksukyvyttömyystuomiossa vahvistettuun määräaikaan saakka, joka on sama kaikissa maksukyvyttömyysmenettelyissä eli 2 kuukautta. Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin ei ota huomioon määräajan päättymisen jälkeen tehtyjä ilmoituksia, eikä niitä käsitellä maksukyvyttömyysmenettelyssä. Tuomioistuimelle jo toimitetut ilmoitukset ja täytäntöönpanokelpoiset saatavat, joiden maksamista vaaditaan täytäntöönpano- tai ulosottomääräyksellä, ilmoitetaan myös. Saatavansa ilmoittanut eli ns. rekisteröity velkoja tai velkoja, jota pidetään rekisteröitynä velkojana, voi peruuttaa vaatimuksensa missä tahansa maksukyvyttömyysmenettelyn vaiheessa.

Saatavaa koskevassa ilmoituksessa on esitettävä saatavan syntymistapa ja määrä. Saatava on aina määriteltävä rahallisesti, vaikka se olisi ei-rahallista omaisuutta. Ilmoitukseen on liitettävä mukaan asiakirjat, joihin ilmoituksessa viitataan. Saatavan täytäntöönpanokelpoisuus on osoitettava virallisella asiakirjalla.

Saatavaa koskevalla ilmoituksella on vanhenemisajan tai oikeuksien päättymistä koskevan määräajan asettamista varten tuomioistuimessa samat vaikutukset kuin kanteella tai muulla oikeuteen vetoamisella; tämä ajanjakso alkaa päivästä, jona maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä toimivaltainen tuomioistuin on vastaanottanut ilmoituksen.

Velkoja on vastuussa saatavaa koskevan ilmoituksen tietojen oikeellisuudesta. Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin voi määrätä pesänhoitajan suosituksesta seuraamuksen, jos saatavan tosiasiallista määrää liioitellaan (yli 100 prosentilla), määräämällä velkojan suorittamaan pesään maksun, jonka suuruus määritellään ottaen huomioon kaikki ilmoitukseen liittyvät olosuhteet sekä itse saatavan uudelleentarkastelu. Seuraamuksen määrä on enintään yhtä suuri kuin ilmoitetun saatavan ja todellisen ja varmennetun saatavan välinen erotus.

Velkojan oikeutta saada saatavistaan korvaus vakuuden perusteella ei huomioida, jos saatava on ilmoitettu eri etuoikeusaseman perusteella kuin olisi pitänyt, tai jos havaitaan, että vakuuden määrä on ilmoitettu yli 100 prosenttia liian suureksi. Myös tässä tapauksessa maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin voi rangaista velkojaa määräämällä tämän maksamaan rahasumman niiden vakuusvelkojen hyväksi, jotka ovat ilmoittaneet samasta pääomasta taattuja saatavia. Tuomioistuin määrittää maksun suuruuden ottaen huomioon kaikki olosuhteet, joissa saatava voitaisiin korvata vakuuden perusteella. Maksun enimmäismäärä on summa, jolla ilmoitetun vakuuden arvo on ylittänyt varmennetun vakuuden arvon.

Ilmoitettujen saatavien varmentaminen

Pesänhoitaja tarkistaa ilmoitetut saatavat vertaamalla niitä liiteasiakirjoihin ja velallisen kirjanpitoon tai erityislainsäädännön nojalla tehtyihin kirjauksiin. Tämän jälkeen pesänhoitaja pyytää velallista kommentoimaan saatavia. Tarvittaessa pesänhoitaja tutkii saatavat yhteistyössä viranomaisten kanssa, joilla on velvollisuus suostua yhteistyöhön.

Jos ilmoitettu saatava on virheellinen tai puutteellinen, pesänhoitaja kehottaa velkojaa korjaamaan tai täydentämään sitä 15 päivän kuluessa (myös pidempi määräaika voidaan asettaa) ja antaa tarvittaessa tätä varten neuvoja. Pesänhoitaja toimittaa saatavat, joita ei täydennetä tai korjata määräaikaan mennessä, maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, joka päättää niiden hylkäämisestä. Velkojalle on tiedotettava asiasta.

Pesänhoitaja laatii luettelon ilmoitetuista saatavista. Vakuusvelkojat luetteloidaan erikseen. Jos pesänhoitaja riitauttaa saatavan, asiasta on ilmoitettava erikseen. Kaikkien velkojien osalta on ilmoitettava tunnistetiedot ja tiedot, joiden perusteella voidaan arvioida saatavan syntymistä sekä sen määrä ja maksujärjestys. Lisäksi vakuusvelkojien on ilmoitettava vakuuden syy ja toteutustapa.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin julkaisee luettelon ilmoitetuista saatavista maksukyvyttömyysrekisterissä ennen oikeudenistuntoa, jossa saatavat tarkistetaan. Se myös julkaisee välittömästi maksukyvyttömyysrekisteriin ilmoitetussa saatavien luettelossa tapahtuneet muutokset.

Ilmoitetut saatavat vahvistetaan maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen järjestämässä oikeudenistunnossa, jonka ajan ja paikan se vahvistaa maksukyvyttömyystuomioissa. Velkojilla on istunnon päättymiseen saakka mahdollisuus muuttaa ilmoittamansa saatavan määrää, mikäli siihen ei liity vakuutta. Velkojat eivät kuitenkaan voi muuttaa ilmoitetun saatavan perustetta tai sen maksujärjestystä.

Saatavista luopuminen

Kaikkien ilmoitettujen saatavien oikeellisuuden, määrän ja maksujärjestyksen voi riitauttaa: a) pesänhoitaja, b) velallinen tai c) rekisteröity velkoja.

Velkoja voi riitauttaa toisen rekisteröidyn velkojan saatavan lausumalla, jossa on esitettävä samat tiedot kuin siviiliprosessilain mukaisessa kanteessa. Siinä on ilmoitettava selvästi, koskeeko riitautus saatavan oikeellisuutta, määrää vai maksujärjestystä. Riitautus tehdään tätä varten laaditulla lomakkeella.

Maksukyvyttömyyslaissa säädetään seuraavista riitautusperusteista:

- Saatavan oikeellisuus - väitetään, ettei saatavaa ole koskaan syntynyt, tai että se on lakannut tai kokonaan vanhentunut.
- Saatavan määrä - väitetään, että velallisen vastuu on pienempi kuin ilmoitettu määrä (tässä tapauksessa on myös ilmoitettava saatavan oikea määrä).
- Saatavan maksujärjestys - väitetään, että saatavan maksujärjestys on ilmoitettua epäedullisempi, tai riitautetaan oikeus saada korvaus vakuuden perusteella (tässä tapauksessa on myös ilmoitettava maksujärjestys, jonka mukaan saatava pitäisi maksaa).

Jos rekisteröity velkoja riitauttaa toisen rekisteröidyn velkojan ilmoittaman saatavan, näistä velkojista tulee liitännäisriidan osapuolia. Pesänhoitaja, joka haluaa avustaa sellaisen liitännäisriidan osapuolta, jossa hän ei ole osapuolena, voi liittyä oikeudenkäyntiin väliintulijana.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin tekee päätökset riitautettujen saatavien oikeellisuudesta, määrästä ja maksujärjestyksestä.

13 Mitä sääntöjä sovelletaan omaisuuden myynnistä kertyneiden varojen jakamiseen? Mikä on velkojien maksunsaantijärjestys ja oikeuksien etusijajärjestys?

Konkurssipesä realisoidaan konkurssimenettelyssä. Tämä tarkoittaa, että pesän koko omaisuus muutetaan

rahaksi, jolla velkojien saatavat katetaan suhteessa niiden määrään. Pesänhoitaja realisoi konkurssipesän. Tämä voidaan tehdä vasta kun konkurssituomio saa lainvoiman ja ensimmäinen velkojainkokous on pidetty. Poikkeuksen muodostavat omaisuuserät, jotka ovat välittömässä katoamis- tai pilaantumisvaarassa. Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin voi myöntää poikkeuksen myös muilla perusteilla. Pesän realisointi lakkauttaa kaikki täytäntöönpano- ja ulosottomääräykset ja muut omaisuuden realisointiin liittyvät pakkotoimet, ellei laissa toisin säädetä.

Konkurssipesä voidaan realisoida:

- julkisessa huutokaupassa
- myymällä kiinteää ja irtainta omaisuutta pakkotäytäntöönpanoa koskevien siviiliprosessilain säännösten mukaisesti
- myymällä omaisuutta muualla kuin huutokaupassa
- ulosottomiehen järjestämällä huutokaupalla.

Jos pesän realisoinnista saatavat tulot eivät riitä kattamaan kaikkia velkoja, pesänhoitajan palkkio ja käteiskulut maksetaan ensin. Tämän jälkeen maksetaan keskeytysmääräyksen aikana syntyneet velkojien saatavat, luottorahoitussaavat, määräsuhteen mukaisesti pesän hoitoon ja hallintaan liittyvät kulut, työlainsäädännön mukaiset velallisen työntekijöiden kulut, velkojien elatusapusaavat ja terveyshaittoihin liittyvistä vahingonkorvauksista johtuvat saatavat. Muut velat maksetaan suhteessa niiden määrään.

Kun loppuraportin hyväksymistä koskeva tuomio saa lainvoiman, pesänhoitaja lähettää maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle pesänjakoa koskevan ehdotuksen, jossa ilmoitetaan, paljonko kustakin tarkastettuun luetteloon ilmoitetusta saatavasta pitäisi maksaa. Tämän perusteella tuomioistuin antaa pesänjakoa koskevan määräyksen, jossa määritetään velkojille maksettavat määrät. Kaikki jakoluettelossa mukana olevat velkojat saavat vahvistettua saatavaansa vastaavan osuuden. Ennen jakoa maksetaan saatavat, jotka voidaan maksaa missä tahansa konkurssimenettelyn vaiheessa, erityisesti:

- saatavat pesästä – käteiskulut ja pesänhoitajan palkkio, velallisen pesän hoitoon ja hallintoon liittyvät kulut, verot, tulli- ja sosiaaliturvamaksut, valtion työllistämiskäytäntöjen mukaiset maksut, julkiset terveydenhoitomaksut ym.
- pesän velkoihin rinnastettavat saatavat – velallisen työntekijöille kuuluvat työlainsäädännön mukaiset saatavat, terveyshaittoihin liittyvistä vahingonkorvauksista johtuvat velkojien saatavat, valtion saatavat ym.
- vakuudelliset saatavat.

14 Mitkä ovat maksukyvyttömyysmenettelyn päättämisen edellytykset ja vaikutukset (erityisesti sovinnon osalta)?

Konkurssin lopettaminen

Kun pesä on realisoitu, pesänhoitaja lähettää maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle loppuraportin. Siinä kuvataan pesänhoitajan toiminta kokonaisuudessaan, ja mukaan on liitettävä selvitys toiminnan taloudellisesta tuloksesta. Raportissa on määriteltävä velkojille jaettavat määrät ja nimettävä nämä velkojat sekä heidän osuutensa kokonaismäärästä. Pesänhoitaja lähettää loppuraportin mukana lausunnon kuluista ja kustannuksista maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin tarkastaa pesänhoitajan loppuraportin ja laskun ja korjaa niiden mahdolliset virheet ja puutteet pesänhoitajaa kuultuaan. Tuomioistuin antaa pesänhoitajan tarkastetun loppuraportin tiedoksi osapuolille julkaisemalla sen julkisen tiedoksiannon muodossa. Kun loppuraportin hyväksymistä koskeva päätös saa lainvoiman, pesänhoitaja toimittaa maksukyvyttömyysasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle jakoluetteloehdotuksen, jossa esitetään, paljonko kustakin vahvistettuun luetteloon ilmoitetusta saatavasta pitäisi maksaa. Tämän perusteella tuomioistuin vahvistaa jakoluettelon, jossa määritetään velkojille maksettavat määrät. Kaikki jakoluettelossa mukana olevat velkojat saavat vahvistettua saatavaansa vastaavan osuuden. Jakoluettelossa tuomioistuin asettaa pesänhoitajalle maksujen suorittamista varten määräajan, joka saa olla enintään kaksi kuukautta päivästä, jona jakoluettelosta tulee lainvoimainen.

Konkurssimenettely päättyy, kun pesänhoitaja toimittaa raportin jakoluettelon täytäntöönpanosta ja maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin antaa päätöksen menettelyn lopettamisesta. Tuomioistuin

antaa päätöksen konkurssimenettelyn lopettamisesta myös muissa laissa säädetyissä tilanteissa, esim. jos velallisen omaisuus ei selvästikään riitä kattamaan velkojien saatavia. Kun päätös konkurssimenettelyn päättämisestä on saanut lainvoiman, maksukyvyyttömyysmenettely lopetetaan.

Yrityssaneerauksen lopettaminen

Yrityssaneeraus lakkaa maksukyvyyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen päätöksellä, jossa todetaan, että saneerausohjelman mukaiset maksut on suoritettu joko kokonaan tai ainakin suurimmaksi osaksi. Tästä päätöksestä ei voi valittaa.

Yrityssaneeraus voidaan lopettaa myös maksukyvyyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen päätöksellä, jossa yrityssaneeraus muutetaan konkurssiksi, mikä on mahdollista laissa säädetyissä tapauksissa, ja erityisesti, kun velallisella on vaikeuksia hyväksyä saneerausohjelma ja noudattaa sitä. Maksukyvyyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin ei voi tehdä tällaista päätöstä, jos saneerausohjelman tärkeimmät toimenpiteet on toteutettu. Velallinen, yrityssaneerauksen hakija, pesänhoitaja tai velkojainkokous voi hakea muutosta tuomioistuimen päätökseen, jolla yrityssaneeraus muutetaan konkurssiksi. Kun tuomioistuin päättää muuttaa yrityssaneerauksen konkurssiksi, konkurssi-ilmoitukseen liittyvät oikeusvaikutukset tulevat voimaan, ellei tuomioistuin pääte asettaa muutokselle erilaisia ehtoja.

Velkajärjestelyn lopettaminen

Velkajärjestely lopetetaan maksukyvyyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen päätöksellä, jossa velkajärjestely todetaan loppuun saatetuksi tai jossa sen todetaan jääneen toteutumatta. Velallinen, pesänhoitaja ja velkojat voivat hakea muutosta tähän päätökseen. Jos maksukyvyyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin tekee päätöksen, jossa se toteaa velkajärjestelyn loppuun saatetuksi, ja velallinen noudattaa kaikkia hyväksytyyn velkajärjestelytavan velvoitteita oikea-aikaisesti, tuomioistuin liittyy päätökseensä päätöksen velallisen vapauttamisesta velkajärjestelymenettelyyn sisältyneiden velkojen maksamisesta siltä osin kuin niitä ei vielä ole maksettu. Vapautusta ei sovelleta maksukyvyyttömyyspäätöksen jälkeen syntyneisiin saataviin.

Velkajärjestely voidaan lopettaa myös, jos tuomioistuin päättää jo hyväksytyyn velkajärjestelyn lopettamisesta. Samalla tuomioistuin joko päättää velallisen maksukyvyyttömyyden käsittelemisestä konkurssimenettelyssä tai lopettaa maksukyvyyttömyysmenettelyn, jos velallinen on täysin varaton. Hyväksytyt velkajärjestely voidaan lopettaa laissa säädetyissä tapauksissa, ja erityisesti kun velallinen ei pysty noudattamaan velkajärjestelyn ehtoja.

15 Mitkä ovat velkojien oikeudet maksukyvyyttömyysmenettelyn päättymisen jälkeen?

Konkurssimenettelyissä, jotka koskevat luonnollisen henkilön omaisuutta (milloin tahansa konkurssimenettelyn lopettamisen jälkeen) tai oikeushenkilön omaisuutta (kunnes se lakkautetaan poistamalla julkisesta rekisteristä), voidaan antaa menettelyn lopettamisen jälkeen täytäntöönpano- tai ulosottomääräys sellaisesta saatavasta, joka on todettu ja jota velallinen ei ole riitauttanut ja jota ei ole vielä maksettu konkurssimenettelyssä. Kun täytäntöönpanomääräystä haetaan, riittää, että saatavasta esitetään konkurssimenettelyn yhteydessä tehty selvitys ja ote sen tarkistamista koskevasta pöytäkirjasta. Tämä oikeus vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua konkurssimenettelyn lopettamisesta. Määräajan kulumisen alkaa päivästä, jona konkurssimenettelyn lopettamismääräys saa lainvoiman.

Yrityssaneerauksessa voidaan antaa saneerausohjelman voimaantulon jälkeen täytäntöönpano- tai ulosottomääräys velallista vastaan. Tarkoituksena on saada yrityssaneerauksessa esitetty saatava maksuun. Jos saatava on kuitenkin riitautettu, täytäntöönpano- tai ulosottomääräys on mahdollinen vain, jos maksukyvyyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomio saatavan vahvistamisesta on saanut lainvoiman. Tämä tuomio on liitettävä hakemukseen.

Kun velkajärjestely on päättynyt ja velallinen on vapautettu jäljelle jääneiden velkojen maksusta, ei ole enää mahdollista hakea maksamatta jääneiden velkojen maksua täytäntöönpano- tai ulosottomääräyksellä. Sillä ei ole merkitystä, ovatko velkojat saaneet osan maksusta velkajärjestelymenettelyssä tai ovatko he edes ilmoittaneet saatavaansa maksukyvyyttömyysmenettelyssä.

16 Kuka vastaa maksukyvyttömyysmenettelyn kustannuksista?

Kustannukset – erityisesti pesähoitajan palkkio ja käteiskulut – pitäisi kattaa pesästä, eli velallisen pitäisi maksaa ne.

Koska velallisen varat eivät aina riitä kattamaan kustannuksia, maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin voi ennen maksukyvyttömyyshakemuksesta tehtävää päätöstä määrätä pesähoitajan maksamaan ennakkoa maksukyvyttömyysmenettelyn kustannuksista tiettyyn määräaikaan mennessä, jos tämä on tarpeen menettelyn kustannusten kattamiseksi eikä tarvittavia varoja voida turvata muulla tavoin. Tämä pätee, vaikka olisi selvää, ettei velallisella ole omaisuutta. Laissa määritellään yläraja tällaisille ennakoille. Jos maksukyvyttömyyttä hakee useampi kuin yksi hakija, he vastaavat ennakkomaksun suorittamisesta yhteisvastuullisesti.

Jos kustannuksia ei voida kattaa pesästä, jäljelle jäävä osuus katetaan maksukyvyttömyysmenettelyn ennakoista, eli hakija vastaa niistä.

Jos ennakkoa ei kata kaikkia kustannuksia, valtio vastaa niistä enintään 50 000 Tšekin korunaan saakka perähoitajan palkkiosta ja 50 000 Tšekin korunaan saakka pesähoitajan käteiskulukorvauksesta.

17 Mitkä ovat velkojia vahingoittavien oikeustoimien mitättömyyttä, pätemättömyyttä ja peräyttämistä koskevat säännöt?

Velallisen oikeustoimet, joiden tarkoitus on vähentää velkojien mahdollisuuksia saada saataviaan tai suosia joitakin velkojia toisten kustannuksella, eivät ole täytäntöönpanokelpoisia. Myös velallisen toimimatta jättämistä pidetään tässä yhteydessä oikeustoimena. Täytäntöönpanokelvottomia toimia on kolmea eri tyyppiä: a) oikeustoimet ilman riittävää vastiketta; b) etuoikeutetut oikeustoimet, joiden seurauksena yksi velkoja saa muiden velkojien vahingoksi suuremman suorituksen kuin se olisi muutoin saanut konkurssimenettelyssä; c) oikeustoimet, joissa velallinen rajoittaa tarkoituksellisesti velkojan saatavaa, jos tämä tarkoitus on ollut vastapuolen tiedossa tai, kaikki olosuhteet huomioon ottaen, on erittäin todennäköisesti ollut tämän tiedossa.

Jollei maksukyvyttömyyslaissa toisin säädetä, velallisen oikeustoimien täytäntöönpanokelvottomuus – mukaan lukien oikeustoimet, joita ei maksukyvyttömyyslaissa katsota täytäntöönpanokelpoisiksi ja jotka velallinen on tehnyt maksukyvyttömyysmenettelyn oikeusvaikutusten voimaantulon jälkeen – todetaan maksukyvyttömyysasiaa käsittelevän tuomioistuimen antamalla päätöksellä menettelyssä, jonka pesähoitaja on pannut vireille vastustamalla velallisen oikeustoimia (kumoamiskanne). Pesähoitaja voi nostaa kumoamiskanteen yhden vuoden kuluessa siitä kun maksukyvyttömyystuomio on tullut lainvoimaiseksi. Jos kannetta ei ole nostettu tähän määräaikaan mennessä, oikeus nostaa kumoamiskanne lakkaa. Täytäntöönpanokelvottomiin oikeustoimiin liittyvä velallisen vastike muodostaa osan pesästä, kunnes toimen kumoamiseksi nostettua kannetta koskeva tuomio saa lainvoiman.

Oikeustoimen täytäntöönpanokelvottomuus ei estä sen soveltamista. Maksukyvyttömyysmenettelyssä täytäntöönpanokelvottomaan oikeustoimeen liittyvä velallisen vastike muodostaa kuitenkin osan pesästä. Jos velallisen alkuperäistä vastiketta ei voida luovuttaa pesään, on suoritettava vastaava hyvitys.

Maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin ei ole sidottu toisen tuomioistuimen tuomioon eikä muun viranomaisen päätökseen tai maksukyvyttömyysmenettelyn aikana muulla tavalla tehtyyn havaintoon, jonka mukaan velallisen omaisuuteen tai vastuisiin liittyvä oikeustoimi on tehoton. Maksukyvyttömyysmenettelyn aikana vain maksukyvyttömyysasiaa käsittelevä tuomioistuin voi tutkia tällaisen oikeustoimen pätevyyden. Jos lopullisessa tuomiossa myöhemmin todetaan, että velallisen tekemä omaisuuteen tai vastuisiin liittyvä oikeustoimi on tehoton, vastikkeen muodossa hankittu taloudellinen hyöty on luovutettava takaisin pesään.

Jos velallisen omaisuuteen tai vastuisiin liittyvä oikeustoimi on todettu tehottomaksi tuomiossa, joka on saanut lainvoiman ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, kyseistä tuomiossa käsiteltävää oikeustointa pidetään tehottomana myös maksukyvyttömyysmenettelyssä.

Määrätyt saatavatyyppejä koskevat erityissäännöt

Seuraaviin saatavatyyppihin sovelletaan erityissääntöjä:

- sellaiset saatavat pesästä, jotka syntyvät maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen tai keskeytymääräyksen jälkeen
- sellaiset saatavat pesästä, jotka syntyvät maksukyvyttömyystuomion jälkeen
- pesän saataviin rinnastettavat saatavat
- alisteiset saatavat
- velallisen osakkaiden tai jäsenten saatavat, jotka syntyvät osakkuudesta yritykseen tai osuuskuntaan
- saatavat, jotka on kokonaan suljettu maksukyvyttömyysmenettelyssä maksettavien suoritusten ulkopuolelle.

■ Päivitetty viimeksi: 22/05/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.